

Riki Sorsa keväällä 1992 – viimeinen optimisti laman Suomessa

Kajaani, 30. huhtikuuta 1992.

Suomi on huolissaan.

Työttömyys kasvaa lähes viikoittain. Yrityksiä kaatuu. Markka huojuu. Neuvostoliiton romahduksen seuraukset näkyvät kaikkialla. OECD kuvasi vuotta 1991 Suomen rauhanajan syvimmäksi taloudelliseksi romahdukseksi: bruttokansantuote putosi noin kuusi prosenttia ja työttömyys nousi ennennäkemättömällä vauhdilla.

Mutta Kajaanissa eräs mies puhuu aivan toista kieltä.

Riki Sorsa katsoo ikkunasta ulos. Räntää sataa. Vappukeli on kaikkea muuta kuin juhlava.

Silti hän nauraa.

– *"Kyllä se kesä tulee sittenkin."*

Siinä lauseessa on jotakin olennaista koko miehestä.

Kun haastattelua kuuntelee yli kolmekymmentä vuotta myöhemmin, huomaa nopeasti, ettei kyse ole pelkästä levynmyynnistä, Euroviisuista tai hittikappaleista. Kyse on ihmisestä, joka tuntuu aidosti uskovan siihen, että vaikeuksista mennään läpi eikä niiden alle.

Ja juuri siksi tämä keväinen keskustelu Kajaanissa on paljon enemmän kuin tavallinen artistihaastattelu.

Se on aikakuva Suomesta.

Mies, joka oli ollut jo kahdessa Suomessa

Vuonna 1992 Riki Sorsa oli 39-vuotias.

Hän ei ollut enää uusi tulokas.

Mutta hän ei ollut myöskään menneisyyden tähti.

Hän eli eräänlaista uransa kolmatta vaihetta.

Ensimmäinen vaihe oli ollut 1970-luvun lopun ja 1980-luvun alun nousu. Toinen vaihe alkoi Euroviisujen jälkeen ja jatkui suomenkielisten hittien kautta. Nyt hän oli jälleen muuttamassa suuntaa.

Harva artisti oli kokenut suomalaisen viihdealan muutoksen yhtä läheltä.

Kun Sorsa voitti Suomen euroviisukarsinnan vuonna 1981 Jim Pembroken säveltämällä *Reggae O.K.:lla*, hän oli suurelle yleisölle vielä suhteellisen tuntematon nimi. Dublinin Euroviisuissa Suomi sijoittui 16:nneksi 27 pisteellä, mutta kappaleesta tuli siitä huolimatta kansainvälinen menestys.

Sorsa muistelee Kajaanissa edelleen ylpeänä sitä, kuinka levy soi ympäri Eurooppaa.

Moni suomalainen muistaa Euroviisut vain sijoituksista.

Artistit muistavat usein jotain muuta.

Mahdollisuuden.

"Mä olin täysin vihreä"

Haastattelun kiehtovimpia osuuksia on Sorsan muistelu vuoden 1981 euroviisukarsinnasta.

Samassa kilpailussa olivat mukana sellaiset nimet kuin Frederik, Juice Leskinen, Mikko Alatalo ja monet muut aikansa jättiläiset.

Nuori Riki ei kuitenkaan tuntenut paineita.

– *"Mä olin täysin vihreä silloin."*

Siinä on jotakin hyvin suomalaisen pophistorian ytimessä.

Usein menestys syntyy hetkellä, jolloin tekijä ei vielä ymmärrä pelätä.

Sorsa kuvaa itseään lähes turistiksi.

Hän ei ollut vielä rakentanut identiteettiään "Riki Sorsana".

Hän oli laulaja, joka sattui päätymään Euroviisuihin.

Myöhemmin hänestä tuli yksi suomalaisen popin kestonimistä.

Englannista suomeen – uran tärkein päätös

Vuoden 1992 Riki puhuu yhdestä uransa ratkaisevimmista oivalluksista.

Hän oli aloittanut englanniksi.

Kansainvälisyys houkutti.

Moni suomalainen artisti uskoi vielä 1980-luvun alussa, että tie suureen maailmaan kulki englannin kautta.

Mutta Sorsa huomasi jotakin.

Yleisö ei aina ymmärtänyt.

– *"Ihmiset eivät tienneet mistä mä lauloin."*

Siitä syntyi päätös vaihtaa suomeen.

Ratkaisu osoittautui uran kannalta ratkaisevaksi.

Muuttohaukka.

Tää on se yö.

Haaveissa vainko oot mun.

Kultainen maa.

Nämä laulut rakensivat yhteyden yleisöön tavalla, johon englanninkieliset levyt eivät koskaan pystyneet.

Sorsa ymmärsi ehkä ennen monia muita sen, että suomalainen yleisö halusi kuulla omalla kielellään laulettuja tunteita.

Muuttohaukan tarina

Yksi haastattelun parhaista kohdista liittyy *Muuttohaukkaan*.

Sorsa kertoo löytäneensä kappaleen lähes sattumalta.

Televisio-ohjelmaan tarvittiin merimieshenkinen laulu.

Hän ei halunnut laulaa mitä tahansa.

Niinpä hän meni levyliikkeeseen ja alkoi kuunnella ruotsalaisia levyjä.

Päivien etsimisen jälkeen löytyi Pugh Rogefeldtin *Aftonfalken*.

Sorsa kuuli siinä jotakin.

Suomalaiset kuulivat saman.

Muuttohaukasta tuli yksi hänen uransa suurimmista hiteistä.

Jälkeenpäin on helppo unohtaa, kuinka valtava ilmiö kappale oli.

Vuonna 1992 se soi edelleen kaikkialla.

Ja soi vieläkin.

Leirinuotion äärelle

Kevään 1992 Riki ei enää tavoittele stadionrockia.

Hän puhuu lähes rakastuneesti uudesta yhtyeestään.

Leirinuotio-orkesterista.

Nimi kuulostaa ensin vitsiltä.

Mutta mitä enemmän hän siitä kertoo, sitä selvemmäksi ajatus tulee.

Akustiset kitarat.

Perkussiot.

Läheisyys.

Yhteisöllisyys.

Sama ilmiö näkyi muuallakin.

1990-luvun alussa suomalainen musiikki alkoi siirtyä pois 1980-luvun kiiltävästä syntetisaattorimaailmasta.

Lama-aikana suuret eleet eivät tuntuneet enää yhtä uskottavilta.

Ihmiset etsivät aitoutta.

Leirinuotio-orkesteri oli juuri sitä.

Silmiisi sun – hävinnyt voittaja

Keväällä 1992 Sorsa uskoo vahvasti uuteen kappaleeseensa.

Silmiisi sun on juuri julkaistu.

Hän puhuu siitä lähes samalla innolla kuin artisti puhuu ensimmäisestä hitistään.

Ja ehkä syystä.

Laulu oli jäänyt Euroviisukarsinnoissa ulos voittotaistelusta, mutta radioissa se alkoi elää omaa elämäänsä.

Moni muistaa historian voittajat.

Harvempi muistaa laulut, jotka jäivät kilpailuissa ilman palkintoja mutta jäivät ihmisten mieleen.

Sorsa itse tuntuu kuuluvan jälkimmäiseen koulukuntaan.

Häntä harmittaa.

Mutta hän ei katkeroidu.

Se on merkittävä ero.

Hjallis, Jokerit ja uusi Suomi

Haastattelu saa välillä yllättäviä käännteitä.

Yhtäkkiä puhutaan jääkiekosta.

Ja Hjallis Harkimosta.

Vuonna 1992 Jokerit oli juuri voittanut Suomen mestaruuden.

Se oli yksi suomalaisen urheilun suurista yllätyksistä.

Sorsa seuraa tapahtumia läheltä.

Ei pelkästään fanina.

Vaan ystävänä.

Hän ja Harkimo olivat kasvaneet Lauttasaarella yhdessä.

Leikkineet.

Tapelleet.

Viettäneet kesiä.

– *"Me ollaan 60-luvulta asti kavereita."*

Jälkikäteen katsottuna keskustelu tuntuu lähes historialliselta.

Harkimosta oli vasta tulossa suomalaisen urheilubisneksen suurin nimi.

Sorsa näkee jo silloin jotain, minkä monet muut havaitsivat vasta myöhemmin.

Hän puhuu ystävästään ihmisenä, joka pystyy mahdottomiin asioihin.

Purjehtimaan yksin maapallon ympäri.

Rakentamaan mestarijoukkueen.

Luomaan ilmiötä.

Toni Nieminen ja kansallinen hurmos

Vuonna 1992 yksi nimi oli kaikkien huulilla.

Toni Nieminen.

16-vuotias mäkihyppääjä oli voittanut Albertvillen olympialaisissa kultaa ja muuttanut yhdessä yössä koko kansan sankariksi.

Suomessa elettiin lamaa.

Mutta Nieminen toi hetkeksi jotain muuta.

Yhteisen ilon.

Sorsa seuraa ilmiötä kiinnostuneena.

Hän ymmärtää julkisuuden voiman.

Hän on itse kokenut sen.

Kun hän kertoo siitä, miltä tuntui olla 1980-luvun alun teinityttöjen suosikki, kuvaus muistuttaa hämmästyttävästi sitä, mitä Nieminen koki urheilijana.

Kadulla ei voinut kävellä rauhassa.

Ihmiset tunnistivat kaikkialla.

Se oli oma aikansa sosiaalinen media.

Miksi hän ei katkeroitunut?

Ehkä koko haastattelun tärkein kysymys kuuluu:

Miksi Riki Sorsa ei vaikuta katkeroituneelta?

Hän on hävinnyt Euroviisuja.

Hän on kokenut uransa laskuja.

Hän on nähnyt vierestä muiden menestyvän.

Silti hän puhuu ihmisistä lämpimästi.

Lähes poikkeuksellisen lämpimästi.

Vastaus löytyy lopusta.

Hän kertoo isänsä opettaneen etsimään ihmisistä hyviä puolia.

Ja yhtäkkiä ymmärtää, ettei kyse ole esiintyjän repliikistä.

Vaan elämänfilosofiasta.

– *"Jokaisessa ihmisessä löytyy jotain kaunista."*

Se ei kuulosta vuonna 1992 muodikkaalta ajatukselta.

Eikä vuonna 2026.

Mutta juuri siksi se jää mieleen.

Vapun sanoma, jota ei ollut tarkoitettu otsikoksi

Haastattelun lopussa toimittaja kysyy, mitä hän sanoisi kainuulaisille.

Kysymys on tavallinen.

Vastaus ei ole.

Sorsa ei ryhdy julistamaan.

Ei tarjoa menestysoppaita.

Ei lupaa ihmeitä.

Hän puhuu työn tekemisestä hyvin.

Omien virheiden tunnistamisesta.

Rehellisyydestä.

Itsensä katsomisesta peiliin.

Vuonna 1992 se oli ehkä juuri sitä, mitä suomalaiset tarvitsivat.

Ja ehkä siksi haastattelu tuntuu edelleen tuoreelta.

Riki Sorsa ei tarjoa helppoja ratkaisuja.

Hän tarjoaa jotain harvinaisempaa.

Toivoa ilman naiiviutta.

Kun nauha päättyy, ulkona on edelleen kylmä.

Lama jatkuu.

Kesä ei ole vielä tullut.

Mutta jostakin syystä kuulijalle jää tunne, että ehkä kaikki järjestyy.

Ehkä juuri siksi Riki Sorsa oli niin pidetty.

Hän ei yrittänyt vakuuttaa olevansa tähti.

Hän yritti vakuuttaa, että elämä kannattaa elää eteenpäin katsoen.

Ja keväällä 1992 se oli Suomessa lähes radikaali ajatus.